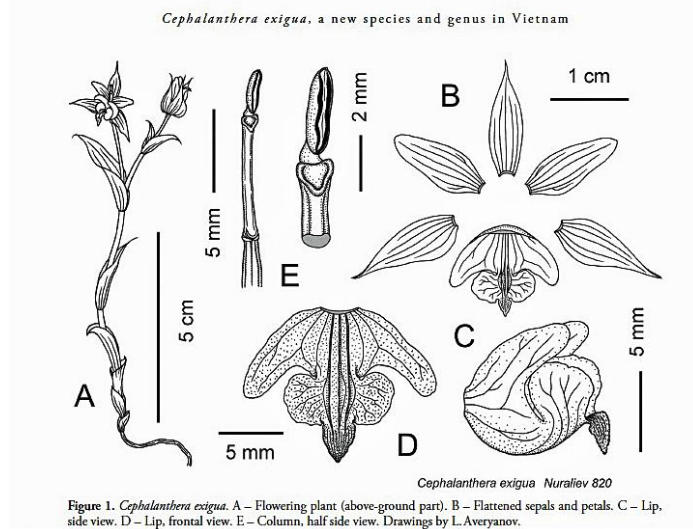

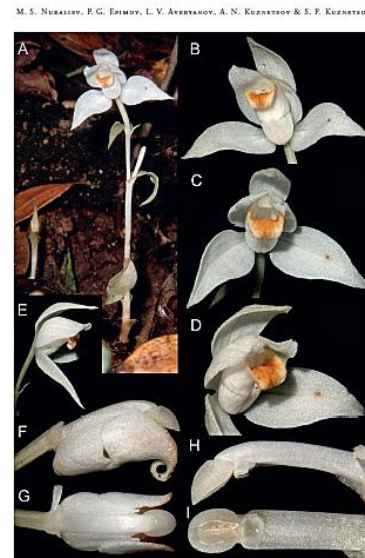
Cephalanthera exigua Loài Lan Mới của Việt Nam

Theo bản công bố mới đây: Wulfenia 21 (2014): 95–102, các khoa học gia Maxim S. Nuraliev, Peter G. Efimov, Leonid V. Averyanov, Andrey N. Kuznetsov & Svetlana P. Kuznetsova đã tìm ra một cây lan mới: *Cephalanthera exigua* tại ven suối trong khu rừng ở Bảo Lâm, Lâm Đồng.

Cephalanthera là một loài lan có khoảng 15 giống mọc ở Âu Châu và Á Châu và đây là lần đầu tiên phát hiện tại Việt Nam. *Cephalanthera exigua* là một giống lan bạch tạng, lá rất nhỏ, không có màu xanh kể cả phần thân cây ở trên mặt đất.

Hình vẽ: Leonid Averyanov

Ảnh: Maxim S. Nuraliev

Cây *Cephalanthera exigua* đầu tiên được phát hiện tại Xiangkhoang, Lào, đã được khoa học gia Gunnar Seidenfaden, người Đan Mạch, công bố vào năm 1975. Sau đó cây thứ 2 phát hiện tại Thái Lan đã được khoa học gia Henrik Pederson và các cộng sự viên công bố vào năm 2009.

Mấy cây lan mọc ở Lào, Thái Lan và Việt Nam tuy có hơi khác nhau chút đỉnh về kích thước, đường gân của môi hoa nhưng cấu trúc y hệt. Đặc điểm của cây *Cephalanthera exigua* mọc tại VN như sau:

Thân thon gọn, đứng thẳng, cao 5-10 phân, phần dưới có màng che (Sheaths) 5-10 ly, phần trên có 1-3 lá bắc (floral bracts) ngắn 5-10 ly. Hoa 1-3 chiếc, không mở rộng, chiều ngang rộng 1.5 phân. Cánh hoa dài 11-12 ly, rộng 4-5 ly. Môi hoa dài 10-11 ly. Mùa hoa nở vào tháng 4-5.

Bản tường trình cũng cho biết thêm là những cây lan hiếm quý của VN như: *Vietorchis furcata* Aver. & Nuraliev, Orchidaceae (Averyanov et al. 2013), *Epipogium roseum* D. Don, Orchidaceae, and *Thismia mucronata* Nuraliev, đã được tìm thấy ở gần vùng này, khoảng 3 cây số nơi cây *Cephalanthera exigua* được phát hiện.

Vietorchis furcata
Ảnh: Maxim S. Nuraliev

Epipogium roseum
Ảnh: Phan Kế Lộc

Với cây *Cephalanthera exigua* tổng số những loài lan mọc tại VN sẽ là 168 loài và 1163 giống, con số này không được chính xác cho lắm vì có nhiều cây do các khoa học gia phát hiện vào thế kỷ thứ 19 chỉ có tên và hình vẽ sơ sài nên không tìm thấy dấu vết.

Theo các khoa học gia kể trên vì rừng cây dần dần bị tàn phá cho nên những cây lan này được xếp vào loại rất hiếm và có nguy cơ bị tuyệt chủng.

Westminster 4 -2015